OBSAH:

ČÁST I. ÚVOD

Str.

KAPITOLA I. *Povaha financní vědy a základní rozdělení látky* 17

§ 1. Finanční věda se zabývá příjmem a vydáním veřejných úřadů (vrchností) a jejich vzájemným přizpůsobením. Veřejnými úřady jsou všechny druhy územních vlád. § 2. Takový příjem a vydání záleží zejména v peněžních příjmech a peněžních platech.

KAPITOLA II. *Zásada maxima sociální užitečnosti* 22

§ 1. Účinky sbírání veřejného důchodu měly by býti vyrovnávány s účinky jeho vynakládání. Rozlišování pravé a falešné hospodárnosti. § 2. Většina operací ve veřejných financích redukuje se na převody kupní síly. Nejlepší systém veřejných financí jest ten, který zajistí ze svých operací maximum sociální užitečnosti. § 3. Důležitým kriteriem sociální užitečnosti jest 1. ochrana společenského celku proti vnitřním nepořádkům a vnějšímu útoku; 2. zdokonalení výrobní schopnosti; 3. zdokonalení distribuce. § 4. Některé negativní závěry.

KAPITOLA III. *Finance veřejné a soukromé* 33

§ 1. Přizpůsobování příjmu a vydání u osoby soukromé a u veřejného úřadu. § 2. Sou-

Str.

kromá osoba se snaží rozděliti své výdaje tak, aby vyrovnala mezné užitky. Podobný princip by měl ovládati rozvržení výdajů veřejných na jednotlivé předměty. § 3. Podobný princip by měl ovládati celkový úhrn a také rozdělení veřejného příjmu, pokud jde o jednotlivé zdroje. § 4. Veřejné úřady mohou měniti své příjmy a výdaje snáze než jednotlivci. § 5. Státníci by měli diskontovati budoucnost méně než jednotlivci.

ČÁST II. **VEŘEJNÝ PŘÍJEM**

KAPITOLA IV. *Prameny veřejného příjmu* 43

§ 1. Důchod veřejného úřadu může býti definován v širším nebo v užším smyslu. § 2. Daně na rozdíl od jiných zdrojů veřejného příjmu. Další klasifikace v dvanáct skupin. § 3—4. Mezi jednotlivými druhy veřejných příjmů nemohou být v praksi přesně určeny hranice.

KAPITOLA V. *Zdanění a některá rozlišování daní* 52

§ 1. Zdanění není snad nutné, ale v praksi se mu nelze vyhnouti. § 2. Populární rozlišování na daně přímé a nepřímé. § 3. Daně z majetku a daně důchodové. § 4. Daně z majetku a daně ze statků spotřebních. § 5. Daně dočasné a trvalé. § 6. Daně na osoby a na věci. § 7. Umístění některých daní v daňové klasifikaci.

KAPITOLA VI. *Některé charakteristické znaky dobrého daňového systému* . . 63

§ 1. Daňový systém nutno posuzovati jako celek. § 2. Systém daně jediné a daní několika. § 3. Systému několika daní jest dáti

Str.

přednost. § 4. Přílišná mnohost daní není však žádoucí, ačkoliv jednotlivé daně mohou býti složité. § 5. Mají býti daně pociťovány co nejvíce či co nejméně? § 6. Které daně jsou pociťovány nejvíce? § 7. Důmyslná, ale nepraktická myšlenka. Subjektivní a objektivní daňové břímě.

KAPITOLA VII. *Dopad daní (daňová incidence)* 75

§ 1. Problém daňové incidence jest částí širšího problému hospodářských účinků zdanění. Incidence jest přímé peněžní břímě. Objasnění přímého a nepřímého peněžního břemene daně a jejího přímého a nepřímého břemene reálného. § 2. Dopad daně se rozděluje mezi toho, kdo kupuje, a toho, kdo prodává zdaněnou věc, v poměru pružnosti nabídky a poptávky po věci. § 3. To platí i o daních v obchodu mezinárodním. § 4. Možnost »přiměti cizince k placení«. § 5. Modifikace teorie dopadů při daních na monopolisty.

KAPITOLA VIII. *Dopad daní (daňová incidence),* pokračování 88

§ 1. Úvaha poslední kapitoly jest neúplná. § 2. Dopad daně pozemkové. § 3. Daně domovní. § 4. Ze statků vůbec. § 5. Na monopolisty. § 6. Incidence příspěvků od zaměstnavatelů a dělníků na sociální pojištění. §§ 7—8. Některé mylné názory na dopad daní.

POZNÁMKY KE KAPITOLE VII a VIII . . . 100

Matematická úvaha o incidenci daní z jednotlivých statků a nematematická úvaha o incidenci daně důchodové

PRAZE ★ KNIHOVNA ★ OBCHODNÍ

Str.

KAPITOLA IX. *Rozvržení daňového břemene s hlediska spravedlnosti* . . . 114

§ 1. Úvahy této kapitoly zabývají se přímým břemenem daní, ne však nepřímým. § 2. Zásada nejmenší oběti. § 3. Jednotlivé daně neměly by být odsuzovány jako nespravedlivé, ale mohou být někdy schváleny jako spravedlivé. § 4. Tři alternativní principy spravedlivého rozdělení: 1. náklad na služby; 2. prospěch ze služeb; 3. individuální platební způsobilost. Prvních dvou nelze použíti při daních ve vlastním slova smyslu. § 5. Platební způsobilost může býti vykládána tak, že znamená 1. stejnou oběť; 2. proporcionální oběť; 3. minimum oběti, nebo 4. konstantní nerovnost důchodů. Jest potřebí určitých předpokladů o poměru důchodu k hospodářskému blahu. Za každého rozumného předpokladu vedou všechny čtyři výklady ke zdanění progresivnímu. § 6. Měřítko spravedlnosti se nevyrovná měřítku ekonomickému, ale vede k zdiskreditování jak principu stejné oběti, tak oběti proporcionální.

POZNÁMKA KE KAPITOLE IX 126

Další rozprava o některých částech kap. IX, § 5.

KAPITOLA X. *Účinky zdanění na výrobu* 134

§ 1. Klasifikace možných účinků. § 2. Účinky na lidskou schopnost pracovati a šetřiti. § 3. Účinky na lidskou chuť pracovati a šetřiti. § 4. Pružnost poplatníkovy poptávky po důchodu. § 5. Daně, které nemají vlivu na pracovitost a šetrnost. § 6. Vliv jiných daní za předpokladu, že poptávka jest pružná. § 7. Daň dědická předčí daň důchodovou. § 8. Případ poptávky nepružné. § 9. Mínění proti odklonu hospodářských zdrojů

Str.

z jejich »přirozených řečišť«. § 10. Daně, které způsobují minimální odklon, pokud jde o jednotlivá zaměstnání. § 11. Mínění proti odklonu doloženo jednotlivými příklady. § 12. Odklon, pokud jde o jednotlivá místa. Problém »krajů v nouzi«. § 13. Souhrn hlavních závěrů.

KAPITOLA XI. *Účinky zdanění na distribuci* 165

§ 1. Důležitost těchto účinků. § 2. Účinky různých typů daňového systému. § 3. Některé daně nevyhnutelně regresivní. § 4. Možnosti progrese v dani důchodové. § 5. V dani z výdajů. § 6. Ve všeobecné dani majetkové. § 7. V daních pozemkových a v daních korporačních. § 9. Ochranářský tarif v poměru k distribuci. § 10. Nejnovější vývoj britského daňového systému.

POZNÁMKA KE KAPITOLE XI 182

Některé další statistiky. Měření »progresivity« daňového systému.

KAPITOLA XII. *Některé jiné účinky zdanění* 192

§ 1. Náklad na vybírání různých daní pro veřejné úřady. § 2. A pro ty, od nichž se daň vybírá. § 3. Účinky zdanění na zaměstnanost. § 4. Omyly vzniklé tím, že se nepřihlíží k účinkům veřejných výdajů.

POZNÁMKA KE KAPITOLE XII 201

Zkoumá se pojem »daňové únosnosti« a některé spisy o tomto předmětě.

KAPITOLA XIII. *Daňový systém s hlediska hospodárnosti* 211

§ 1. Poslední tři kapitoly v poměru k zásadním pravidlům. § 2. Zdanění podle platební

Str.

způsobilosti, vykládané šíře, jest konec konců rovno principu minima oběti nebo principu maxima sociální užitečnosti.

KAPITOLA XIV. *Důchod z veřejného majetku a z veřejných podniků* 214

§ 1. Přijímání takového důchodu ospravedlňuje snížení daní a vzrůst veřejných výdajů. § 2. Politické úvahy, někdy závažné. § 3. Účinky veřejného vlastnictví a podnikání na výrobu. § 4. A na distribuci. § 5. Tři alternativní principy úplaty za veřejné služby. § 6. Tři další alternativy, je-li přijat princip dobrovolné ceny. § 7. Případy, kdy by měl býti přijat princip nucené úplaty za služby. § 8. Ztracené příležitosti k získání značného důchodu z veřejného majetku a podniků.

KAPITOLA XV. *Důchod z veřejného tiskařského lisu* 223

§ 1. Tiskařského lisu může býti používáno buď přímo nebo nepřímo k opatřování důchodu. Je to inflace platidel. § 2. Účinkem inflace jest pokles hodnoty peněz jak v zemi tak za hranicemi. § 3. Působí jako regresivní daň a způsobuje redistribuci důchodů. § 4. Její účinek na výrobu. § 5. Klid veřejnosti za inflace následkem národohospodářské ignorance. Za jistou mezí důchod z inflace rychle vysychá.

ČÁST III. **VEŘEJNÉ VÝDAJE**

KAPITOLA XVI. *Předmět a klasifikace veřejných výdajů* 231

§ 1. Výsledky zanedbávání teorie veřejných výdajů národními hospodáři. § 2. Důvody pro vzrůst veřejných vydání. § 3. Rozezná-

Str.

vání mezi výdaji na ochranu sociálního života proti napadení a výdaji na zlepšení jeho jakosti. § 4. Hlavní formy nynějších výdajů. § 5. Klasifikace výdajů a některá další dělení.

KAPITOLA XVII. *Dary a ceny kupní* . . 242

§ 1. Dělení v dary a ceny nabývací jest obdobné dělení v daně a ceny prodejní. § 2 a 3. Rozvinutí této obdoby. § 4. Její možná aplikace na spravedlivé rozdělení darování. § 5. Incidence darování jest částí širší otázky jejich hospodářských účinků.

KAPITOLA XVIII. *Účinky veřejných výdajů na výrobu* 249

§ 1. Za ostatních okolností stejných měly by veřejné výdaje zvětšovati výrobu co nejvíce. § 2. Příklad zmateného myšlení. § 3. Odbočení o ozbrojené moci. § 4. Účinky veřejných výdajů na způsobilost pracovati a šetřiti. § 5. A na chuť pracovati a šetřiti. § 6. Odklon hospodářských zdrojů působením veřejných výdajů. § 7. Odklon k lepšímu zaopatření v budoucnosti. § 8. Meze praktické možnosti volné nabídky. § 9. Odklon od přepychových výdajů k veřejným i soukromým úsporám. § 10. Odklon, pokud jde o jednotlivá místa. § 11. Shrnutí hlavních závěrů.

KAPITOLA XIX. *Účinky veřejných výdajů na distribuci* 268

§ 1. Veřejné výdaje by měly snížiti nerovnost důchodů. § 2. Darování regresivní, progresivní a proporcionální. § 3. Nepřímé účinky darování na výrobu. § 4. Účinky darování na lepší přizpůsobení důchodů potřebám. § 5. Darování přinášející obecný prospěch.

Str.

KAPITOLA XX. *Některé jiné účinky veřejných výdajů* 273

§ 1. Správní výdaje. § 2. Možnost zmenšení nezaměstnanosti zesilováním poptávky po pracovnících. § 3. Opětné konstatování ústředního problému veřejných financí.

ČÁST IV. **VEŘEJNÉ DLUHY**

KAPITOLA XXI. *Všeobecná charakteristika veřejných dluhů* 281

§ 1. Veřejné dluhy a veřejný majetek. § 2. Klasifikace veřejných dluhů. § 3. Dluh založený, nezaložený a flotantní. § 4. Zvláštní lakadla pro věřitele. § 5. Pevná a proměnlivá míra úroková. § 6. Historické trvání válečných dluhů.

KAPITOLA XXII. *Břímě veřejných dluhů* 292

§ 1. Přímé a nepřímé břímě zahraničního dluhu. § 2. Přímé břímě dluhu vnitřního. § 3. Nepřímé břímě dluhu vnitřního a zahraničního. § 4. Pravděpodobný vzrůst břemene válečného dluhu v míru. § 5. Meze, v kterých jsou oprávněny veřejné zápůjčky. § 6—7. Zkoumání některých nesprávných pojetí. »Přinucení budoucnosti, aby platila.« Břemeno dluhu se objasní, představíme-li si, že zmizelo.

KAPITOLA XXIII. *Splácení veřejných dluhů* 308

§ 1. Splacení nebo odmítnutí (repudiace). Důvody proti repudiaci. § 2. Podmínky, za nichž by se mohlo volati po repudiaci. § 3. Tempo splácení. § 4. Sporné názory o zvláštní majetkové dávce na vyvazení z dluhů. § 5. Důvod spravedlnosti. § 6. Útraty prodlení. § 7. Umořovací fondy.

Str.

KAPITOLA XXIV. *Konverse veřejných dluhů* 327

§ 1. Význam konverse. § 2. Přepjaté názory o její účinnosti. § 3. Nové emise s velkým diskontem jsou nežádoucí. § 4. Poměr politiky umořovací k možnostem konverse.

KAPITOLA XXV. *Dluhy mezi vládami* . 333

§ 1. Dluhy tyto jsou pravidelně následkem války, avšak na jejich původu zde nezáleží. § 2. Dvě hlediska na placení takových dluhů. Hledisko veřejných financí a hledisko soukromého obchodu. První jest prosté. § 3. Druhé hledisko souvisí s obchodní bilancí. § 4. A s možnými účinky na kursy devis. § 5. Paradox, že jest lépe dávati než bráti, jest v celku chybný, avšak za zvláštních okolností může v něm býti něco pravdy. § 6. Jest rovněž bludem domnívati se, že cla uložená od věřitelů na dlužníky brání splácení dluhů. Činí naopak tyto platy většími. § 7. Některé všeobecné úvahy.

POZNÁMKA O KNIHÁCH 345

REJSTŘÍK 349